



AYDIN TARİHÇİ

NEGATİ AYDIN

aydintarihci@gmail.com

VENEZUELA'LI, KAHRAMAN OSMANLI SUBAYI!

Rafael de Nogales Mendez Birinci Dünya Savaşı döneminde, Osmanlı Ordusu'nda görev yapmış bir Venezuela vatandaşıdır. 14 Ekim 1877'de Venezuela'nın Tekhira Eyaleti'nin başkentli olan San Cristobal şehrinde doğan Rafael de Nogales Mendez, 1915 yılının Ocak ayında İstanbul'a gelmiş, 1919 yılına kadar Osmanlı Ordusu'nda önce Yüzbaşı, daha sonra Binbaşı olarak görev yapmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu'nun savaşa girdiği günlerde Sofya'da tarihçi olarak bilinen General Savoff ile tanışması, hayatında bir dönüm noktası oldu. Savoff, Rafael de Nogales Mendez'e:

"Biliyorsunuz, Fransızlar ve İngilizler Latin Amerika halklarının düşmanıdır. Asya ve Afrika'nın yoksul halklarını eziyorlar. Onlar için ne

eden Nogales, burada Ermeni çetelerini bozguna uğrattı.

Nogales, bir müddet sonra hastalığı sebebi ile savaştan ayrılmak istediğini söylemesine rağmen, Erver Paşa'nın:

"Siz ordumuza kabul edilen birlik tarafı subaysınız. Bunun sonucu olarak, bu milletin bir misafirsiniz. Ne için bizi bırakmak istiyorsunuz? Sizden rica ediyorum, savaşın sonuna kadar bizi bırakmayın" sözleri üzerine orduda kaldı.

Osmanlı Ordusu'nda görev yaparken Türkçe de öğrenen Nogales, doğal olarak Türk askerini yakından tanıma fırsatı bulur.

13 Şubat 1915'te saat 8.00'de Haydarpaşa'dan ilk trenle hareket edip, Afyonkarahisar, Niğde, Konya, Kayseri, Sivas, Erzincan ve Erzurum üzerinden Nisan 1915'te Van'a ulaştı.

Van Valisi Cevdet Bey'in emri altındaki Van Seyyar Jandarma Tümeni Komutanlığı'na atandı. 25 Nisan-12 Mayıs 1915'te Van Kailesi'nden kuşatmayı yönetti. O tarihlere mebus olan Garo

Pastırmacıyan ve III. Ordu'da mevcut bütün Ermeni asilî subay ve erler Ruslara katılarak, köyleri yakıp-yıkmaya başlamışlardı.

Kafkasya Cephesi'nde Van'daki Rus işgali tamamlanınca, Van'daki Ermeni Komiteleri'nin Komutanı

olan Aram Manukyan, Rusya'ya bağlı olarak kurulan Batı Ermenistan Yönetimi'nin (Vaspurakan) valisi ilan edilerek, Van'a vali tayin edilmişti. Doğu cephesinde görev yaptığı sırada Osmanlı vatandaşları Ermenilerin ihanetlerini ve gerek orduya gerekse sivil halka verdikleri zararları yakından görmüş. Başkaldıran 30 bin kişilik Ermeni kuvvetleri komutanı

Aram Manukyan'ı, 12 bin Türk askeri büyük bir bozguna uğratmıştır. Rus Ordusu ile çarpışma halinde olan Türk Ordusu'nda firar eden Ermeni asker ve subaylarının düşman tarafına geçerek, Türk köylerini yakıp yıkmalarını ve Müslüman ahalîyi katletmelerini de eserinde anlatmıştır.

Ermeni çetelerinin, "sivil savunmasız Türkleri gördükleri yerde hunharca katlettiğini" Osmanlı Ordusu'nun ise sivil Ermenilere saldırmadığı gibi Ermeni askerleriyle de savaşmadığını belirtmiştir.

Türkiye-Iran hududundaki Kotür Dağı mevkiinde iki Rus birliğini durdurması da unutulmaz bir başarıdır. İmparatorluğun son dönemlerine tanık olan Nogales'in anlatlarından, katıldığı çarpışmalarda kendini bir Türk gibi gördüğü ve özveriyle görev yaptığı anılmaya değerdir.

Kafkas Cephesi'nden sonra, Irak, Suriye-Filistin Cephesi'ne geçen Nogales, "Şark'ın ilk askeri ve centil-

meni hiçbir şüphe yok ki Türkler'dir" deme itinasını gösterir.

Osmanlı Ordusu'nun Arap bölgesinde çekilişini hüznünlü bir şekilde "Osmanlı Ordusu'nda Dört Yıl" adındaki kitabında şöyle anlatmıştır:

"Bu çöl çocukları arasında, alının üzerinde bir hilalle oturuyordum. Yaşamın ilginç tesadüfleri sonucunda Mısır Sina'sında Osmanlılar'ın son sancakları ve halifenin temsilcisi olmuştum."

Yani Türklüğü benimseyişiyükarıdaki satırlarda apaçık görülen yazar, bu satırlarda sözünü ettiği son birlik kendi komutasında Sina bölgesini terk ederken, topraklarını kaybeden bir vatan evladı gibi üzülmüştür.

1919 yılında, "Orduyu Hümayun'da göstermiş olduğu hizmet-i mühimme ve fedakaranesinden dolayı, beyan-ı teşekkürle" takdir edilmiştir.

Hilalin altında savaşmayı öyle benimsemişti ki, Osmanlı Ordusu'nun mağlubiyetini ömrünün sonuna kadar hazmedemedi. Ölümlünden kısa bir süre önce bir dostuna yazdığı mektupta şöyle diyor: "Bir gün İslâm Âlemi uyanacak ve bütün kolonyalist güçleri topraklarından sürecektir"

10 Temmuz 1937 yılında Panama'da vefat etmiştir.